

**ВПЛИВ ФОЛЬКЛОРУ НА ПОЕТИКУ
ВІРШОВАНИХ ТВОРІВ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА**

Тетяна НИКИФОРУК,

ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”,
Чернівці (Україна), kuryluk235@ukr.net**INFLUENCE OF FOLKLORE ON THE POETICS
OF POETRY WORKS BY SYDOR VOROBKEVYCH**

Tetyana NYKYFORUK,

Higher State Educational Establishment of Ukraine
“Bukovinian State Medical University”, Chernivtsi (Ukraine),
RESEARCHER ID: S – 7000-2016; ORCID ID:0000-0001-5365-5578

Никифорук Тетяна. Влияние фольклора на поэтику стихотворных произведений Сидора Воробкевича. Цель исследования заключается в систематизации научных наблюдений ученых об изучении стихотворных произведений С. Воробкевича в аспекте сопоставления их с национальным фольклором, добавлении новых наблюдений и учете количественной (выражены одной составляющей поэтики, несколькими или множественными) и хронологической (постоянные, эпизодические: в начале, в середине, в конце творческого пути) иерархии воздействий. **Методы исследования:** сравнительный, сравнительно-исторический, биографический, герменевтический метод и метод медленного чтения (метод рецептивной поэтики). Статья характеризуется несколькими аспектами **новизны:** впервые в украинском литературоведении осуществлено комплексное исследование влияния поэтики национального фольклора на поэтику стихотворных произведений С. Воробкевича в аспекте тематики, специфики поэтического языка, включая лексику, тропику, синтаксис, генерику. К исследованиям предшественников добавлены новые наблюдения по близости формы фольклорных произведений и стихов С. Воробкевича. **Выводы.** Прослеживается значительное влияние национального фольклора на поэтику С. Воробкевича: именно на основе постоянного усвоения всех составляющих поэтики фольклора базировалась художественная система поэзии буковинца.

Ключевые слова: С. Воробкевич, генезис, поэтика, генерика, лексика, тропика, поэтический синтаксис, фоника, версификация.

Вступ. 1903 року у виданні “Літературно-науковий вісник” член редакційного комітету В. Гнатюк помістив некролог з приводу смерті Сидора Воробкевича. Автор публікації, яка, на думку Б. Мельничука, “нагадує не стільки прощальне жалібне слово, скільки літературно-критичну статтю, місцями вельми гостру”¹, висловив такі міркування щодо віршованих творів буковинця: “Багато віршів творив він під впливом або народних пісень, або інших поетів, і від того впливу полишилися навіть сліди в тих його творах. Але дуже рідко вони дорівнюють першотворам. Докладно це питання можна розібрати лише в окремій статті, тут вистачить лише зазначення”². Цікавим видається й уточнення: “Зрозуміло, що поет, пишучи свої вірші, не парафразував чужих, не повторював, не наслідував змісту, але окремі слова і розмір вказують прямо на цей вплив”³. При цьому автор некролога послався на О. Огоновського, який у своїй “Історії літератури руської” (1889) помітив у С. Воробкевича “сліди вправного переспіву думок Шевченкових”, водночас зауваживши, що вони залишаються оригінальними творами⁴.

Історіографія проблеми. До питання про витоки поезики віршованих творів С. Воробкевича, крім О. Огоновського та В. Гнатюка, принагідно зверталися

С. Смаль-Стоцький (1887), О. Маковей (1901, 1909), М. Лозинський (1901), Ф. Погребенник (1956), В. Лесин та О. Романець (1964), П. Никоненко (1975), В. Шаблювський (1984), М. Бондар (1986), М. Івасюк (1986), П. Никоненко та М. Юрійчук (2003), Н. Шатілова (2011), Л. Кучурян (2012).

Мета дослідження полягає в систематизації наукових доробків вчених про вивчення віршованих творів С. Воробкевича в аспекті зіставлення їх із національним фольклором, додаванні нових спостережень та врахуванні кількісної (виражені одним складником поезики, кількома, багатьма) та хронологічної (постійні, епізодичні: на початку, в середині, у кінці творчого шляху) ієрархії впливів.

Основна частина. Найсильнішим чинником щодо формування поезики віршованих творів С. Воробкевича, який діяв упродовж усієї творчості поета і виявлявся у багатьох (якщо не у всіх) сегментах творів, був національний фольклор. На це вказували всі дослідники віршованої творчості поета, найяскравіше – О. Маковей, В. Лесин та О. Романець, П. Никоненко та М. Юрійчук, Н. Шатілова. Відразу зазначимо, що поет зазнавав фольклорного впливу як безпосередньо, так і через посередництво інших авторів (і попередників, і

¹ Mel'nychuk V. “Literaturoznavche i chudozhnye osmyslennyya postati Sydora Vorobkevycha” [Literary and artistic comprehension of the figure of Sydor Vorobkevych], *Naukovyj visnyk Chernivets'kogo nacionalnogo universytetu imeni Yuriya Fed'kovycha* [Scientific herald of Chernivtsi National University named after Yurie Fedkovich], Chernivci, Chernivets'kyj nac. un-t, 2012, Vyp. 585–586, Slov'yans'ka filologiya, P. 140 [in Ukrainian].

² Gnatyuk V. “Izdyor Vorobkevych (Nekrolog)” [Izdyor Vorobkevych. (Obituary)], *L'viv's'kyj nacional'nyj visnyk* [Lviv National herald], 1903, XXIV, Kn. X, P. 48 [in Ukrainian].

³ Ibidem, P. 49.

⁴ Ogonovs'kyj O. *Istoriya literatury rus'koyi* [ukrayins'koyi] Chastyna II. Vik XIX (Poeziya. Drama) [History of literature of Russian (Ukrainian) Part II. Age XIX (Poetry, Drama)], L'viv, 1889, Fotodruk Oleksy Gorbacha, Munhen, 1991, P. 50 [in Ukrainian].

сучасників), які у своїй творчості орієнтувалися на фольклор.

Сам поет неодноразово зізнавався в любові до фольклору. В одному з листів 1865 року до Д. Тянякевича він стверджував: “Я збирав і записував народні думи-пісні через близько 15 років, не знав я ні мук, ні трудів, лазив у низьку хату, під бідну солом’яну стріху, частував сліпого лірвака, і тони в музику складав і в книжки збирав”⁵.

У листі до цього ж адресата С. Воробкевич розпочинає опис власної “невеликої” бібліотеки з таких видань: “Збірники пісень М. Максимовича, Жеготи Паулі, Вацлава з Олеська, Коціпінського і другі менші збірнички пісень і пословиць народних”⁶. Вивчення народних пісень уможливило появу поетової праці “Наша народна пісня” (1865). За словами В. Шабліовського, “В ній у дусі романтизму він дає оцінку народній пісенності, визначаючи її як джерело вивчення історії, і робить спробу систематизувати пісенний матеріал. Кожну групу автор докладно характеризує як з боку змісту, так і поетичної структури, а у висновках підкреслює, що при вивченні народних пісень необхідно враховувати два аспекти: поетичний текст пісні та її музичний склад, якими необхідно керуватися при групуванні народних пісень”⁷.

Своє літературне кредо – “характер нашої народної пісні так серцю присвоїв, що лише в сім такі співати знає, і швидше заміє, чим без нього залишиться”⁸, – С. Воробкевич проніс через усе творче життя.

О. Маковей поділив віршовані твори С. Воробкевича на дві великі групи: думки і пісні та балади і оповідання, визначивши таким чином лірику (думки і пісні), ліро-епос (балади) та епос (віршовані оповідання). Дослідник був переконаний, що найважливішим джерелом щодо ліричних поезій Воробкевича були народні пісні⁹. О. Маковей диференціює лірику поета за тематикою: “Любов у різних виявах, козак, чумаки, рекрутчина, молодість, природа, попри те – поетичні плачі за тим, що минуло і не вернеться з нашої історії – ось мотиви його першої лірики”. Дослідник уточнює, що мотиви лірики С. Воробкевича – “ті самі, що і в народних піснях”¹⁰.

Подібними були судження В. Лесина та О. Романця. Учені поділяли вірші С. Воробкевича на три групи: епічні вірші, ліричні поезії, пісні. Щодо епічних творів, на гадку дослідників, мають цінність ті (балади і віршовані оповідання), у яких автор викорис-

тав народні перекази та легенди, отже, твори з фольклорною основою (“Скаменіла багачка”, балада “Панська пімста”, романтичні балади “Русалка Черемша”, “Вівчарева полонина”¹¹.

В. Лесин та О. Романець стверджували, що основою багатьох ліричних віршів і пісень поета стала народна пісня. Причому вчені, услід за О. Маковесем¹² зауважували, що перші спроби поета були звичайними наслідуваннями народних пісень, але і пізніші – поетикою і засобами віршування, дзвінкою, широко народною мовою, мотивами, образами та стилістикою – близькі до народних пісень¹³. Зв’язок із народною творчістю В. Лесин і О. Романець побачили в поетових віршах на тему кохання (“Дівчина чорноброва, ой знай, чим ти мені...”, “У тій Руській Молдовиці”, “Марійка із Розтік”), у поезіях на тему рекрутчини (“Петро ся вернув”), у пейзажній та громадянській ліриці, у жартівливих віршах і піснях. Науковці стверджували, що співомовка “Сива ненька говорила...” <...> нагадає дуже популярну закарпатську українську народну пісню “Тече вода каламутна”, а відгук такої ж пісні “На потічку-м прала” відчутний у вірші “Якби-м знала, що мя возьме”¹⁴. Ці ж дослідники виділяють співзвучні з фольклорними жанри пісні, ліричного вірша, балади, вірша-оповідання, співомовки.

П. Никоненко, М. Юрійчук уважають, що твори “Дочка мельника”, “Черемош-лікар”, “Кифір і Ганнуся” та інші, створені за мотивами і на зразок народних балад¹⁵. На “народну мову” творів С. Воробкевича звертав увагу О. Маковей¹⁶. Детально лексику поета дослідила Н. Шатілова у дослідженні “Ідіостиль Сидора Воробкевича” (2011). Вона з’ясувала, що “лексикон творів письменника закономірно має виразне говіркове забарвлення, містить чимало запозичень зі слів територіальних мов, що було типовим для західноукраїнського варіанта літературної мови цього періоду. Діалектна лексика паралельно з літературною є важливим складником індивідуально-комунікативного простору художніх текстів автора і водночас однією з домінуючих рис його індивідуально-авторської манери письма”¹⁷. Н. Шатілова показала спорідненість поетичного слова С. Воробкевича загалом з усною народною творчістю в аспекті тропіки та синтаксису. Дослідниця стверджує, що вплив фольклорної традиції на мову С. Воробкевича унаочнюють, по-перше, синтаксичні фольклоризми: традиційні епітетні словосполучення фольклорного походження, насичені

⁵ Materialy do istoriyi znosyn galychan z bukovynycyamy j istoriya Bukovyns`koyi Rusi [Materials of the history to the intercourse of the Galician with the Bukovinians and the history of Bukovina Russia], CDIAU, L`viv, fond N 386. Op. 1. Spr. N 39, P. 35 [in Ukrainian].

⁶ Ibidem, P. 35.

⁷ Shabliovskij V. “Fol`klorni dzherela ukrajinomovnoyi ta rumunomovnoyi tvorchosti S. Vorobkevycha” [Folk Sources of Ukrainian and Romanian Art by S. Vorobkevich], *Slov`yans`ke literaturoznavstvo i fol`klorystyka* [Slavic literary of criticism and folklore], Vyp. 14, Kyiv : Nauk. dumka, 1984, P. 63 [in Ukrainian].

⁸ Materialy do istoriyi znosyn galychan z bukovynycyamy j istoriya Bukovyns`koyi Rusi..., op. cit., P. 35 [in Ukrainian].

⁹ Makovej O. “Zagal`ni zamitky pro poeziyi Izydora Vorobkevycha” [General Notes on Isydor Vorobkevich's Poetry], *Vorobkevych I. Tvory* [Vorobkevych I. Works], L`viv, 1909, Vol. 1, P. 404 [in Ukrainian].

¹⁰ Ibidem, P. 405.

¹¹ Lesyn V., Romanec` O. “Sydir Vorobkevych – poet” [Sydir Vorobkevych – poet], *Vorobkevych S. Vybrani poeziyi* [Vorobkevych S. Selected poetry], Kyiv : Rad. pys`menny`k, 1964, P. 23 [in Ukrainian].

¹² Makovej O. “Zagal`ni zamitky pro poeziyi Izydora Vorobkevycha” ..., op. cit., P. 401 [in Ukrainian].

¹³ Lesyn V., Romanec` O. “Sydir Vorobkevych – poet” ..., op. cit., P. 24–25 [in Ukrainian].

¹⁴ Lesyn V., Romanec` O. “Sydir Vorobkevych – poet” ... op. cit., P. 32 [in Ukrainian].

¹⁵ Nykonenko P., Yuriychuk M. Sydir Vorobkevych: Zhyttya i tvorchost` [Sydir Vorobkevych: Life and creativity], Chernivci : Ruta, 2003, P. 81 [in Ukrainian].

¹⁶ Shatilova N. O. Idiostyl` Sydora Vorobkevycha : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk [Sydir Vorobkevych's idiosyncrasy: author's abstract. dis. ... Candidate filol. sciences], Chernivci, 2011, P. 15 [in Ukrainian].

¹⁷ Shatilova N. O. Idiostyl` Sydora Vorobkevycha ..., op. cit., P. 14 [in Ukrainian].

асоціативним змістом, що набувають символічного звучання: рідна матусенька, мила сестричка, червона калина, хрещатий барвінок, зелена рута; по-друге, прикладкові асоціативні словосполучення, почерпнуті із фольклорної мови чи створені за їх зразком: гуцул-сиротина, ворожка-чарівниця, горе-трута; по-третє, семантико-синтаксичні паралелізми як форма вираження символічних фольклорних творів, які ілюструють тенденцію народнопісенної мови до протиставлення понять та образів: виріс в лісі дуб хороший, рівний, кучерявий, а у неньки хлопець гарний, рум'яний, білявий; по-четверте, синтаксичні конструкції з багаторазовими повторами, що не лише інтенсифікують ознаку, а забезпечують ритміко-інтонаційний малюнок фрази, близький до фольклорного: Третій раз весна природу цвітом убирала, третій раз листок зів'ялий як спадав, видала...; по-п'яте, традиційні порівняльні конструкції, які, створюючи портретні характеристики, увиразнюють синтаксичну організацію текстів письменника, надаючи яскравого народнопісенного колориту: В неї личко, як малина, а губонька, як калина. Н. Шатілова зауважує, що твори С. Воробкевича містять народнопоетичні порівняння дівчини з рослинним світом (калина, рожа, мак, цвіт, тополя, малина, смерічка, терен), твариною (ясочка, вивірка), птахом (голубка, пава, ластівка), небесними світилами (зірка, місяць); хлопця з деревом (явір, смерека, дуб), закоханої пари з птахами (голуби, горлиці)¹⁸.

Цим узагальненням дослідниці передували подібні міркування літературознавців, які теж розглядали поетичні твори С. Воробкевича в аспекті тропіки та синтаксису.

П. Филипович у статті “Шляхи Франкової поезії” (1927) дав таку характеристику творчості Данила Млаки: “У своїй ліриці він не виходить за межі переспівів народної пісні з її нескладним паралелізмом життя людини й природи, з її стереотипними образами: “Явір похилився – хлопець зажурився”, або:

Над ставочком місяць світить
З низу вітер віє,
А в воротах дівчинонька
Марусенька мліє і т.п.¹⁹

Ф. Погребенник у статті “Талановитий буковинський письменник” обмежився лише зауваженням, що поет “широко використовує порівняння, епітети, заспіви, властиві народній ліриці”²⁰, В. Лесин та О. Романець розгорнули це твердження: “Поет часто використовує народнопісенні сталі епітети й інші образні засоби – вітер буйнесенький, горлиця сивенька, князь-місяць, чорний ворон, кінь вороний, чорна хмара, люта буря тощо. Безпосередньо з народної пісні запозичені деталі портретної характеристики дівчини чи хлопця – “очі, мов зірничі” або “наче терен оченята”; “мов два луки

бровенята”. За зразком народної пісні побудовані й стверджувальні та заперечні паралелізми: для прикладу можна назвати “При потоці явір” (до речі, це пряме наслідування загальновідомої народної пісні “Стоїть явір над водою”) або “У тій Руській Молдавиці” (в останньому вірші враження від заперечних паралелізмів дещо послаблюється ускладненою інверсією). Є у віршах Воробкевича і властиве для народних пісень звернення до сил природи (вітру буйнесенького, гори високої, ріки бистої, криниці глибокої), і характерна народнопісенна ретардація, потрійність повторів та багато інших фольклорних засобів²¹. До наведених прикладів додав й інші В. Шабліовський²². П. Никоненко та М. Юрійчук у виданні 2003 року, розглядаючи поезію “Сумно в гаю зозуля кувала”, зауважували: “Насичений народнопісенними символами (зозуля – уособлення смутку і туги, кінь – вірний товариш, ворон – вісник нещастя, сон – смерть), метафоричними образами та епітетами (“зозуля до мамки слізю промовляла”, “коник ірже та й думає”, “степ тоскно гомонить та плаче”, “бліде личко росія вмиває”, “зелен-муравонька”, “ясні очі”, “кров червона”, “бліде личко”, “шабля остра”) цей твір з притаманною народним пісням емоційністю передає трагізм ситуації”²³.

З народнопісенною основою частину творів С. Воробкевича зближує переплетіння словесного і музичного ритму як основна ознака пісні. С. Смаль-Стоцький у “ювілейнім викладі” “Ізидор Воробкевич” (1887) зауважив, що той уже з 1858 року почав складати власні вірші та укладати їх під ноти²⁴. О. Маковей у “Загальних замітках про поезію Ізидора Воробкевича” (1909) уточнив – з 1859 року²⁵. На гадку О. Маковей, С. Воробкевич на початку творчості наслідував зміст народної пісні. “Дедалі він і сам починає складати пісні-мелодії і сам до сих пісень добирає слова, або навпаки. Переважна більшість з його лірики з 1869 року – це вже справжні пісні з музикою”²⁶. О. Маковей у першому томі творів С. Воробкевича виділив 71 поетичний твір, до якого сам автор подав музику. Укладач уважав, що багато поетових віршів “показують, що це ніщо інше, тільки тексти до пісень, може й не покладених на ноти”²⁷. Загальний висновок автора “Загальних заміток...” такий: “Хоч доводиться нам судити Воробкевичеві думки і пісні без уваги на музику, проте мусимо сказати, що він і в них показує значний поетичний талант і багато широкого чуття”²⁸.

Близькість до фольклору вказує також віршована будова поетичних творів С. Воробкевича. Із масиву форм українського народного віршування, помічених у збірниках народних пісень, починаючи з німецькомовного видання козацьких пісень (Ляйпціг, 1846) і у власних записах, поет творчо запозичив лише частину. Вона

¹⁸ Shatilova N. O. Idiostyl' Sydora Vorobkevycha ..., op. cit., P. 14 [in Ukrainian].

¹⁹ Fylypovych P. Literaturno-krytychni stat'ki [Literary and critical articles], Kyiv : Dnipro, 1991, P. 66 [in Ukrainian].

²⁰ Pogrebennyk F. “Talanovytyj bukovyns'kyj pys'mennyk” [Talented Bukovinian writer], *Rad. Bukovyna* [Rad. Bukovina], 1956, 6 travnya, P. 4 [in Ukrainian].

²¹ Lesyn V., Romanec' O. “Sydir Vorobkevych – poet” ..., op. cit., P. 25 [in Ukrainian].

²² Shabliovskiy V. “Fol'klorni dzhherela ukrajinomovnoyi ta rumunomovnoyi tvorchosti S. Vorobkevycha” ..., op. cit., P. 63, 64 [in Ukrainian].

²³ Nykonenko P., Yuriychuk M. Sydir Vorobkevych: Zhyttya i tvorchist' ..., op. cit., P. 59–60 [in Ukrainian].

²⁴ Tvory Izydora Vorobkevycha : u 3 t. [Works of Isydir Vorobkevich: 3 tons], L'viv : Prosvita, 1911, Vol. 3, P. 194 [in Ukrainian].

²⁵ Makovej O. “Zagal'ni zamitky pro poeziyi Izydora Vorobkevycha” ..., op. cit., P. 401 [in Ukrainian].

²⁶ Ibidem, P. 405–406 [in Ukrainian].

²⁷ Ibidem, P. 406.

²⁸ Ibidem, P. 407.

і становить основний сегмент його версифікації. До листа Д. Танячківця (1865) С. Воробкевич додає низку власних віршів, а у самому листі й перелік фольклорних відповідників щодо ритму тексти поезій²⁹. За даними С. Протасової, поет у 60-х – 70-х роках використав такі народнописенні форми: 6-складовик, 7-складовик, 8-складовик, 12-складовик, 13-складовик (8+5), 14-складовик у двох варіантах: (8+6)2 і 8,6,8,6. Переважає форма 14-складовика з варіантом 8,6,8,6³⁰. О. Маковей у рецензії на збірку “Над Прутом” стверджував: “Більша частина збірки поезій Воробкевича – се ліричні поезії, складені на лад народних пісень”³¹. У поета переважають строфічні (а отже, пісенні будови), здебільшого з катренними або двовіршевими строфами, у яких домінує неповне римування з жіночими римами та парне з жіночими римами, що знову ж таки є ознаками народнописенності. О. Любимова у статтях, присвячених віршуванню західноукраїнських авторів 80-х – 90-х років окреслює народнописенний “спектр” віршованих творів С. Воробкевича: 6-складовик, 8-складовик, 10-складовик (5+5), 12-складовик, 13-складовик зі схемою 8,5,8,5, 14-складовик 8,6,8,6 (саме в автора збірки “Над Прутом” зафіксовано найбільший відсоток творів із цим ритмом – 42,4)³². Дослідниця підкреслює пісенний характер різноскладових віршів³³ та силабічних поліметричних форм поета³⁴.

Щодо письменників, які мали вплив на С. Воробкевича, то дослідники його творчості називали різні імена, не завжди розмежовуючи авторів, твори яких читав поет, з тими, які справді вплинули на нього, не здійснюючи належних ілюструвань та аргументації. Загалом же, на основі припущень літературознавців, представлено низку імен попередників та сучасників Воробкевича, які могли впливати на нього: І. Котляревський, Т. Падура, М. Шашкевич, М. Устиянович, Я. Головацький, Т. Шевченко, П. Куліш, А. Метлинський, Ю. Федькович, М. Емінеску, В. Александрі. Додамо до них ще й О. Кониського, Й.-В. Гете, Г. Гайне, а також І. Гліаде-Редулеску та Я. Вежереску.

Примітно, що серед перелічених імен відсутні буковинські літератори-попередники, за винятком

Ю. Федьковича. У вітчизняному літературознавстві наявні два погляди щодо української літератури на Буковині передфедьковичевого і передворобкевичевого періоду. Згідно з першим, опертим на відоме Франкове судження щодо окремих впливів “самоділкового мистецтва”, які “в XIX в. були ще менше популярні, ніж уперед і не мали ніякого впливу на суспільність”³⁵, нічого вартісного, що б заслуговувало на увагу дослідників, у цей час не з’явилося. Такий погляд був характерний для літературознавців радянського періоду, які були змушені описувати літературу лише в аспекті панівної офіційної ідеології.

Другий погляд на “кириличну” літературу на Буковині середини XIX століття з’являється в період державності України і полягає в тому, що будь-яке національне літературне явище заслуговує на літературознавче осмислення. Безперечно, має рацію Л. Ковалець, яка в статті “В епоху Федьковича, в епоху ранньої Кобилянської... До проблеми актуалізації спадщини інших учасників літературного процесу на Буковині” (2016) закликає всебічно розглянути буковинське літературне життя XIX століття, виокремлюючи імена Гаврила Продана, Василя Продана, Василя Ферлесевича, Ізидора Мартиновича, Євсевія Андрійчука, Михайла Коморошана³⁶. Маємо вже першопочатки такого вивчення: в статтях І. Грималовського та П. Івончака про мовостиль В. Ферлесевича та про версифікацію поетів Буковини 40-х – 50-х років³⁷.

Немає сумніву в тому, що С. Воробкевич знав своїх літературних попередників. О. Попович – автор монографії “Осип Маковей – критик та історик літератури” (2001) – цілком переконливо зауважував: “Мабуть не перебільшував О. Маковей, коли підкреслював, що С. Воробкевич, живучи у віддалених гірських селах, краще знав про літературні новини та громадсько-культурний рух на Україні, “ніж усі тодішні буковинці, винявши хіба кількох у Чернівцях та Федьковича у Путилі”³⁸. У листі до братів Барвінських 14 грудня 1866 року С. Воробкевич повідомляв, що говорить українською, румунською і німецькою мовами, а в його “скромній і убогій” українській бібліотеці є такі книжки: “Записки южноу Русі”, ч. II, “Досвітки”, “Дівоче

²⁹ Materialy do istoriyi znosyn galychan z bukovynycamy j istoriya Bukovyns'koyi Rusi..., op. cit., P. 41–42 [in Ukrainian].

³⁰ Protasova S. “Versyfikaciya Yuriya Fed'kovycha i Sydora Vorobkevycha 70-ch rokov XIX stolittya [The versification of Yuri Fedkovich and Sydir Vorobkevych in 70s of the XIX century], *Naukovyj visnyk Chernivecz'kogo universytetu* [Scientific herald of the Chernivtsi University], Chernivci, 2012, Vyp. 648–649, Slovyans'ka filologiya, P. 25–31 [in Ukrainian].

³¹ Makovej O. “Nad Prutom. Zbirnyk poezij Izydora Vorobkevycha” [Collection of poems by Isydor Vorobkevich], *Bukovyna* [Bukovina], 1901, 26 serpnia (8 veresnya), P. 4 [in Ukrainian].

³² Lyubimova O. “Sylabichni formy u tvorchosti zahidnoukrayinskykh poetiv 90-x rokov XIX stolittya” [Syllabic forms in the works of Western Ukrainian poets of the 90s in of the XIX century], *Literaturoznavchi studiyi* [Literary Studies], Kyiv : VPCz “Kyivs'kyj universytet”, 2015, Vyp. 4, P. 140–152 [in Ukrainian].

³³ Lyubimova O. “Osoblyvosti versyfikaciyi zachidnoukrayinskykh poetiv 80-h rokov XIX stolittya” [Features of the versioning of Western Ukrainian poets in 80s of the XIX century], *Naukovyj visnyk Cherniveczkogo universytetu imeni Yu. Fed'kovycha* [Scientific herald of the Yu. Fedkovych Chernivtsi University], Chernivci : Chernivecz'kyj nac. un-t, 2012. Vyp. 585–586. Slovyans'ka filologiya, P. 60 [in Ukrainian].

³⁴ Ibidem, P. 61.

³⁵ Franko I. Zibr. tvoriv [Collected works from 50 vol.], Vol. 32, Kyiv : Nauk. dumka, 1976–1986, P. 228 [in Ukrainian].

³⁶ Kovalec' L. M. “V epochu Fed'kovycha, v epochu rann'oyi Kobyljans'koyi... Do problemy aktualizaciyi spadshhyny inshych uchastnykiv literaturnogo procesu na Bukovyni” [In the era of Fedkovich, the era of early Kobyljanska ... To the problem of actual legacy of other participants in the literature process in Bukovina], *Slovo i chas* [Word and time], N 6, 2016, P. 65 [in Ukrainian].

³⁷ Grymalovs'kyj I. “Movostyl' Vasylya Ferleyevycha” [Language and style Vasil Ferelevyevich], *Naukovyj visnyk Cherniveckogo universytetu imeni Yuriya Fed'kovycha* [Scientific herald of Chernivtsi University named after Yuri Fedkovich], Chernivci: Ruta, 2001, Vyp. 119, Slovyans'ka filologiya, P. 169 [in Ukrainian].; Ivonchak P. “Ukrayins'ka poeziya Bukovyny` 40–50-ch rokov XIX st.” [Ukrainian poetry of Bukovina 40–50 years of the nineteenth century], *Naukovyj visnyk Chernivecz'kogo universytetu imeni Yuriya Fed'kovycha* [Scientific herald of Chernivtsi University named after Yurie Fedkovich], Chernivci : Ruta, 2008, Vyp. 394–398, P. 123–127 [in Ukrainian].

³⁸ Popovych O. Osyp Macovey – krytyk ta istoryk literatury [Osyp Macovey is a critic and historian of literature], Chernivci : Ruta, 2001, P. 7 [in Ukrainian].

серце” П. Куліша, “Маруся”, “Козир-дівка”, “Конотопська відьма”, “От тобі і скарб”, “Добре роби, добре буде” Г. Квітки-Основ’яненка, два томи оповідань Марка Вовчка, “Скит Манявський” А. Могилянського, “Вінок” І і П Я. Головацького, “Кобзар” Т. Шевченка, всі львівські часописи від 1862 року, всі львівські брошури і поетичні видання “від 1860 року аж до нині”, збірки народних пісень Вацлава з Олеська, Жеготи Паулі, С. Коціпінського, “Історія України” Енгеля, листи М. Чайковського³⁹. Невипадково, наприклад, в архіві письменника зберігається колективна збірка “Вірші на смерть Василя Продана”, видана в Чернівцях 1880 року⁴⁰. Однак, якщо порівняти віршовану спадщину буковинців-попередників із творами С. Воробкевича, то відзначимо доволі віддалений зв’язок, наприклад, між В. Ферлєсевичем, який видавав свої „Пісні з нотами” (1845–1846) і С. Воробкевичем, який додавав ноти до власних текстів, чи од В. Продана за хвалебним щодо австрійського цесаря твором автора збірки “Над Прутом” “16 сентября 1880 г.”. Наведемо одну строфу цієї поезії:

А як Царь вже отдалялся, загремѣль весь гай:
„Царю милый и любимый, много лѣтъ тривай!
Ты темряву розогнальсь, пута сокрушилъ –
Лучшу долю человѣчью веѣмъ намъ удѣлилъ!
„Слава! ”, „Милї анї!” ся рознесли и вѣстили въ свѣтъ:
„Царь Франц Іосифъ всеї Европы бѣсеръ, зло-
тоцѣтъ!”⁴¹.

“Віддаленість” від поетичних систем попередників можна пояснити тим, що їхні твори, за словами Л. Ковалець, перебували “у руслі барокової традиції”⁴², а художня свідомість С. Воробкевича була зорієнтована на романтизм, народнопісенність.

Висновки. До питання про генезу поезики віршованих творів С. Воробкевича зверталися С. Смал-Стоцький, О. Огоновський, О. Маковей, М. Лозинський, В. Гнатюк, Ф. Погребенник, В. Лесин та О. Романець, П. Никоненко, В. Шаблювський, М. Бондар, М. Івасюк, П. Никоненко та М. Юрійчук, Н. Шатілова, Л. Кучурян та ін. У статті систематизовано наукові доробки вчених, додано нові спостереження та враховано кількісну (виражені одним складником поезики, кількома, багатьма) та хронологічну (постійні, епізодичні: на початку, в середині, у кінці творчого шляху) ієрархію впливів.

Найпотужніше вплинув на поезику віршованих творів С. Воробкевича національний фольклор. Простежено вплив народної поезії щодо тематики (О. Маковей, В. Лесин та О. Романець), специфіки поетичної мови, охоплюючи лексику, тропіку, синтаксис (О. Маковей, В. Лесин та О. Романенко, Ф. Погребенник, П. Никоненко та М. Юрійчук, Н. Шатілова), генерики (В. Лесин та О. Романенко, П. Никоненко та М. Юрійчук) до міркувань попередників додано нові спостереження щодо близькості форми фольклорних творів та поезій С. Воробкевича.

Найбільше вплинув на поезику С. Воробкевича національний фольклор: саме на основі постійного засвоєння всіх складників поезики фольклору базувалася художня система поезії буковинця.

Tetyana Nykyforuk. Influence of folklore on the poetics of poetry works by Sydor Vorobkevych. The purpose of the research is to systematize scientific developments of scientists about the study of Vorobkevych’s poetic works in the aspect of their comparison with national folklore and to add new observations and to add into the account of the quantitative (expressed by one component of poetics, several, many) and chronological (constant, occasional: at the beginning, in the middle, at the end of the creative path) of the hierarchy of influences. **Methods of research:** Comparative and comparative historical methods are used to reveal the influence of folklore on the poetics of Bukovynian writer. Biographical method makes it possible to find out the dependence of S. Vorobkevych’s views on poetics on the life basis. The hermeneutic method and the method of slow reading (the method of receptive poetics) were practiced, aimed to reveal S. Vorobkevych artistic means, interpret his works. The article is characterized by several aspects of **novelty**: for the first time in the Ukrainian literary studies. A comprehensive study of the influence of national folklore poetics on the poetics of poetry of S. Vorobkevych’s works has been carried out in the aspect of themes, specifics in poetic language, covering vocabulary, tropics, syntaxes and generics. For the reasoning of the predecessors and new observations on the proximity of the form of folklore works and poems by S. Vorobkevych were added. **Conclusions.** To the question of the genesis of poetics of poetry works by S. Vorobkevych, S. Smal-Stotsky, O. Ogonovsky, O. Macovey, M. Lozynsky, V. Hnatyuk, F. Pogrebennyk, V. Lesyn and O. Romanets, P. Nykonenko, V. Shablyovsky, M. Bondar, M. Ivasyuk, P. Nykonenko and M. Yuriychuk, N. Shatilova, L. Kuchuryan and others. Strongly influenced by the poetics of poetry S. Vorobkevych’s national folklore. The influence of folk poetry on subjects (O. Macovey, V. Lesyn and O. Romanets) specifics in poetic language, covering vocabulary, tropical, syntax (O. Macovey, V. Lesyn and O. Romanenko, F. Pogrebennyk, P. Nykonenko and M. Yuriychuk, N. Shatilova) generics (V. Lesyn and O. Romanenko, P. Nykonenko and M. Yuriychuk) added to the considerations of predecessors new observations on the proximity of the form of folklore works and poems by S. Vorobkevych. National folklore influenced on S. Vorobkevych’s poetics decisively: the artistic system of poetry of Bukovynian writer was based on the constant assimilation of all the components of the poetics of folklore.

Key words: S. Vorobkevych, genesis, poetics, generics, vocabulary, tropics, poetic syntax, phonics, versification.

Тетяна Никіфорук – викладач кафедри суспільних наук та українознавства ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”. Автор понад 30 науково-методичних публікацій. Відповідальний секретар спільного українсько-румунського наукового журналу “Актуальні питання суспільних наук та історії медицини”. Коло наукових інтересів: теорія віршознавства загалом та поезика віршованих творів С. Воробкевича, викладання української мови як іноземної.

Tetyana Nykyforuk is a teacher of the Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of Higher State Educational Establishment of Ukraine “Bukovinian State Medical University”. Author of over 30 scientific and methodological articles. Executive secretaries of Ukrainian-Romanian scientific journal “Current Issues of Social Studies and History of Medicine”. Scientific research about the creation of poetry and poetics of S. Vorobkevych’s verses. Ukrainian language as a foreign language.

Received: 17.02.2019

Advance Access Published: March, 2019

© T. Nykyforuk, 2019

³⁹ Materialy do istoriyi znosyn galychan z bukovynycamy j istoriya Bukovyns`koyi Rusi..., op. cit., P. 7–71 [in Ukrainian].

⁴⁰ Putivnyk po fondach viddilū rukopysiv Instytutu literatury [Guide of fonds to the Department of Manuscripts and the Institute of Literature], Kyiv : VCz “Spadshhyna”, 1999, P. 94 [in Ukrainian].

⁴¹ Vorobkevych Ysydor. “16 sentyabrya 1880 g.” [Vorobkevich Isydor. September 16, 1880], *Mesyaceslov bukovynsko-russkij na obyknovenyj god 1881* [Mesyatseslov Bukovynian-Russian for the ordinary year of 1881], Chernovcy, yzd. obshh-va “Russkaya beseda”, 1880, P. 45 [in Ukrainian].

⁴² Kovalec` L. M. “V epochu Fed`kovycha, v epochu rann`oyi Kobylans`koyi... Do problemy aktualizaciyi spadshhyny inshych uchasnykiv literaturnogo procesu na Bukovyni” ..., op. cit., P. 65 [in Ukrainian].